

Nr 38.

Ankom till riksdagens kansli den 11 juni 1942 kl. 6 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner angående ändrade bestämmelser i visst fall om vad som är skattepliktiga intäkter.

(2:a avd.)

I två likalydande, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, nr 134 i första kammaren av herr *Ohlin* och nr 184 i andra kammaren av herr *Bergvall* har hemställts, att riksdagen måtte besluta skrivelse till Kungl. Maj:t angående införande i kungörelsen den 22 november 1940 angående fastställelse av formulär, innefattande upplysningar till ledning vid avgivande av självdeklaration av en föreskrift, att förläggning, som tillhandahålles fast anställd militär personal vid tjänstgöring utom bostadsorten under tid, då krigsavlöningsreglementet är tillämpligt, icke skall betraktas såsom skattepliktig intäkt.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionärernas hemställan, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna.

Under krigstjänstgöring äger personal vid försvarsväsendet uppbära avlöning enligt krigsavlöningsreglementet den 15 juni 1939 (nr 278). Krigstjänstgöring anses enligt reglementet fullgöras av den, som tillhör mobiliserad del av försvarsväsendet. Enligt 1 § kungörelsen den 19 januari 1940 (nr 51) med särskilda bestämmelser angående tillämpningen av nämnda reglemente skall detsamma gälla jämväl vid sådana icke mobiliserade delar av krigsmakten, som enligt gällande bestämmelser vid förstärkt försvarsberedskap organiserats såsom neutralitetsvakt, ävensom beträffande personal, som inkallats till tjänstgöring i anledning av förstärkt försvarsberedskap. Personal, å vilken reglementet är tillämpligt, äger uppbära krigslön jämte vissa andra förmåner. Krigslönen utgår i form av månadslön och terminslön. Den senare utgår med olika belopp för olika tjänstegrader enligt två tariffer, en högre och en lägre. Den högre tariffen är tillämplig å personal, som befinner sig inom krigsskådeplats eller inom fästning, vilken förklarats i belägringstillstånd, ävensom å personal, beträffande vilken Kungl. Maj:t särskilt förordnat, att nämnda tariff skall gälla; den lägre tariffen gäller för övrig personal. Genom förenämnda kungörelse den 19 januari 1940 har förordnats, att terminslön till personal, som avlönas annorledes än såsom värnpliktiga, skall utgå vid tjänstgöring under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kan bibehållas.

Enligt punkt 6 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen, sådant detta författningsrum lyder enligt lagen den 18 oktober 1940 (nr 876), skola under tid, då krigsavlöningsreglementet är tillämpligt, naturaförmåner eller ersättning därför ävensom månadslön, vilka utgå till fast anställd militär personal, utgöra skattepliktig intäkt. Detsamma gäller även om terminslön, som enligt förenämnda reglemente utgår för tid, varunder nämnda befattningshavare kunnat fullgöra tjänstgöringen utan att lämna den vanliga bostads- eller verksamhetsorten. Har befattningshavaren däremot vistats utom nämnda ort, skall terminslönen vara skattefri.

I förenämnda anvisningspunkt anges, att den för terminslön medgivna skattefriheten har sin grund däri, att sådan lön avsetts omfatta ersättning för samtliga de merkostnader, som uppkommit för den skattskyldige genom att han för fullgörande av militär tjänstgöring vistats utom den vanliga bostads- och verksamhetsorten.

Jämlikt 32 § 3 mom. kommunalskattelagen skall såsom intäkt ej upptagas vad som av staten anvisats till bestridande av särskilda, med vissa tjänster förenade kostnader, såsom bl. a. resekostnads- och traktamentsersättning.

I de föreliggande motionerna har framhållits bl. a., att beskattningsmyndigheterna taxerat den fast anställda militära personalen för förmånen av sådan förläggning, som tillhandahålles personalen av kronan under tjänstgöring utom den ordinarie bostadsorten. Nämnda förmån hade därvid åsatts ett visst värde per dygn. Beskattningsmyndigheterna hade ej beaktat, att befattningshavarna under sina kommenderingar nödgades erlagga hyra för sin ordinarie bostad, ehuru densamma ej användes under nämnda tid. Förläggningen vore att jämställa med den ersättning för merutgifter, som tjänstgöringstraktamentet i fredstid utgjorde. Nämnda traktamente vore icke skattepliktig intäkt. I stället för traktamentet utginge under tid, då krigsavlöningsreglementet vore tillämpligt, dels terminslön och dels inkvartering in natura. Terminslön vore för tid, varunder befattningshavarna ej kunde använda den vanliga bostaden, icke skattepliktig intäkt. Den andra delen av tjänstgöringstraktamentets motsvarighet, d. v. s. den fria inkvarteringen, underkastades däremot beskattning. Då förläggningen ej kunde betraktas såsom skattepliktig intäkt utan utgjorde ersättning för merutgifter i samband med tjänsteför rättning, varunder den vanliga bostaden icke kunde användas, borde den skäligen, i likhet med teminslön under samma förhållanden och tjänstgöringstraktamente under tid, då krigsavlöningsreglementet ej vore tillämpligt, räknas bland icke skattepliktiga intäkter.

På förslag av Kungl. Maj:t i proposition nr 15 antog 1940 års urtima riksdag nu gällande bestämmelser om beskattning av bl. a. den fast anställda militära personalens löne- och övriga förmåner. Det i propositionen framlagda förslaget överensstämde i huvudsak med ett av t. f. underståthållaren, skattedirektören *K. G. A. Sandström*, på uppdrag av chefen för finansdepartementet, utarbetat förslag till ändrade beskattningsregler i ämnet.

Beträffande beskattningen av terminslön och naturaförmåner åt förenämnda personal under krigstjänstgöring hade i yttrandena över utredningsmannens förslag framförts olika meningar. Kammarrätten, arméförvaltningen och flygförvaltningen ansågo, att den i krigslönen ingående terminslönen borde vara helt skattefri. I fråga om naturaförmånerna voro kammarrätten och flygförvaltningen av den uppfattningen, att även dessa förmåner borde undantagas från beskattning.

I sitt yttrande anförde *kammarrätten* i nyssberörda hänseende bl. a. följande:

»Då terminslönen i huvudsak trätt i stället för under motsvarande tjänstgöring i fredstid utgående traktamentsersättning, anser kammarrätten, att icke någon del av terminslönen enligt 6 § krigsavlöningsreglementet bör upptagas till beskattning. Härför talar även det förhållandet, att terminslönen skall utbetalas å den ort, där beställningshavaren befinner sig vid början av varje lönetermin, vadan skyldigheten att lämna uppgift om terminslönebelopp, som varje termin utbetalas till olika beställningshavare, skulle medföra en alltför betungande arbetsbelastning för vederbörande redogörare.

Enligt kammarrättens mening böra under krigstjänstgöring till här avsedda personalgrupper utgående naturaförmåner — lika litet som motsvarande under fredstjänstgöring beställningshavaren tillkommande förmåner, vilka trätt i stället för en del av tidigare utgående tjänstgöringstraktamente — icke upptagas till beskattning.»

Beträffande frågan om beskattningen av terminslön och naturaförmåner anförde *departementschefen* i propositionen bl. a. följande:

»I fråga om den fast anställda personalens förmåner under krigstjänstgöring innebär utredningsmannens förslag att icke blott månadslön, som ju motsvarar fredslönen, utan även naturaförmåner och terminslön — med undantag dock, när terminslön utgår enligt högre tariffen, för skillnaden mellan denna lön och terminslön enligt lägre tariffen — skola tagas till beskattning. Denna ståndpunkt har, såsom framgår av referatet över yttrandena, blivit föremål för kritik såväl från militärt håll som från kammarrätten. Skattefrihet har därvid yrkats för hela terminslönen samt dessutom, beträffande officerare och underofficerare, för naturaförmåner. Arméförvaltningen har ansett skattefriheten för naturaförmåner böra utsträckas även till det fast anställda manskapet, som redan enligt nu gällande regler beskattas för nämnda förmåner både under freds- och krigstjänstgöring.

För egen del är jag i likhet med utredningsmannen av den uppfattningen, att under de förhållanden som råda, då krigsavlöningsreglementet är tillämpligt, skäl saknas att medgiva skattefrihet beträffande naturaförmåner till den fast anställda personalen. Det är här nästan undantagslöst fråga om en längre tids tjänstgöring i fält, som icke kan jämföras med de övningar i fred, under vilka traktamentsersättning utgår. Att i detta fall göra någon skillnad i beskattningshänseende mellan å ena sidan officerare och underofficerare och å andra sidan fast anställt manskap kan icke ifrågakomma. Den kontant-ersättning, som i vissa fall utgår i stället för naturaförmåner, bör givetvis även beskattas. Beträffande terminslönen är förhållandet ett annat. Den torde i huvudsak få betraktas såsom en ersättning för merkostnader, som uppkomma för den skattskyldige genom att han för fullgörande av militär tjänstgöring måst vistas utom den vanliga bostads- eller verksamhetsorten. Terminslönen bör därför enligt de allmänna principerna för beskattningen av

inkomst av tjänst vara skattefri, men berörda merkostnader böra ej få avdragas såsom utgift, även om terminslönen ej skulle förslå till deras bestridande. Vad nu sagts gäller icke, om befattningshavaren kunnat fullgöra sin tjänstgöring utan att lämna den vanliga bostads- eller verksamhetsorten. För den tid så varit fallet bör terminslönen givetvis beskattas, enär den utgör en förmån som icke motsvaras av några merkostnader.»

Till belysande av storleken av traktamentsersättningar och däremot svarande gottgörelser i vissa fall åt fast anställd personal vid försvarsväsendet har utskottet låtit utarbета närslutna sammanställning (*Bilaga 1*).

Utskottet.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen utgår till fast anställd militär personal vid tjänstgöring utom den vanliga bostads- och verksamhetsorten under tid, då krigsavlösningsreglementet är tillämpligt, förutom månads- och terminslön jämväl vissa naturaförmåner såsom inkvartering och förplägnad eller ock särskild ersättning för nämnda förmåner. Enligt gällande beskattningsregler skola i förevarande fall månadslönen samt naturaförmånerna eller den kontanta ersättningen för dessa utgöra skattepliktig intäkt. Huruvida terminslön skall beskattas eller ej, är däremot beroende av, om tjänstgöringen fullgöres utom den vanliga bostads- och verksamhetsorten eller icke. I förra fallet är terminslönen skattefri, medan åter i det senare densamma är att hänföra till skattepliktig intäkt.

I de föreliggande motionerna har allenast ifrågasatts, att sådan förläggning, som av kronan tillhandahålles ifrågavarande personal vid tjänstgöring utom den vanliga bostads- och verksamhetsorten under tid, då ovannämnda reglemente är tillämpligt, skall vara undantagen från beskattning. På sätt framgår av det följande, sammanhänger det i motionen väckta spörsmålet nära med frågan, huruvida icke under tid, då befattningshavarna under enahanda förhållanden som förut nämnts åtnjuta fri förplägnad eller kontant ersättning för denna förmån samt för inkvartering, samtliga dessa förmåner böra vara skattefria. Sedan genom kungörelsen den 19 januari 1940 förordnats, att terminslön till personal, som avlönas annorledes än såsom värnpliktiga, skall utgå vid tjänstgöring under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kan bibehållas, kan ifrågasättas, om icke frågan rörande beskattningen av den fast anställda militära personalens naturaförmåner i viss mån kommit i ett annat läge än tidigare. Såsom skäl för den medgivna skattefriheten för terminslön har angivits, att sådan lön avsetts skola omfatta ersättning för samtliga de merkostnader, som uppkomma för den skattskyldige genom att han för fullgörande av den militära tjänstgöringen nödgas vistas utom den vanliga bostads- och verksamhetsorten. Den vid detta betänkande fogade sammanställningen över traktamentsersättningar och däremot svarande gottgörelser i vissa fall till fast anställd personal vid försvarsväsendet utvisar, att terminslönen jämte värdet av ifrågavarande naturaförmåner vid tjänstgöring, varom nu är fråga, i regel väsentligt understiger den ersättning, befattningshavarna äga uppbära vid resa eller tjänsteförrättning i allmänhet i fredstid eller under krigstjänstgöring. Då sistnämnda ersättning i dess hel-

het är skattefri, kan det synas skäligt, att icke blott terminslönen utan även ifrågavarande naturaförmåner eller den kontanta ersättningen därför undantagas från beskattning. Till det nu anförda må jämväl fogas följande. Enligt vad utskottet inhämtat synes det vara förenat med vissa svårigheter för de militära myndigheterna att lämna uppgifter om den tid, under vilken befattningshavarna åtnjutit dessa förmåner. Nämnda förhållande kan givetvis medföra, att taxeringen de skattskyldiga emellan blir olikformig. Härtill kommer att, då dessa förmåner vid taxeringen i regel synas åsättas relativt låga värden, den skatteminskning, som skulle uppkomma, därest förmånerna undantoges från beskattning, bleve ringa. Å andra sidan torde icke kunna bortses från det förhållandet att — såsom departementschefen anfört i förenämnda proposition nr 15 till 1940 års urtima riksdag — det i förevarande fall nästan undantagslöst är fråga om en längre tids tjänstgöring i fält, som icke kan jämföras med de övningar i fred, under vilka traktamentersättning utgår. Vid övervägande av de olika skäl, som kunna anföras för och emot skattefrihet för nu ifrågavarande förmåner, finner utskottet, icke minst till följd av de svårigheter som visat sig vara förbundna med tillämpningen av gällande beskattningsregler på detta område, frågan om revision av dessa regler böra göras till föremål för undersökning. Då bestämmelserna om den fast anställda militära personalens löne- och övriga förmåner äro av synnerligen invecklad natur, är det för utskottet icke möjligt att utan en närmare utredning bedöma, om och i vad mån ett bifall till motionärernas förslag eller det av utskottet ovan berörda spörsmålet kunna medföra några särskilda konsekvenser beträffande tillämpningen av övriga beskattningsregler rörande den militära personalens löne- och andra förmåner. På grund av det anförda finner sig utskottet böra förorda en översyn av dessa beskattningsregler.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av de likalydande motionerna I: 134 och II: 184 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en översyn av gällande bestämmelser angående beskattningen av fast anställd militär personal tillkommande löne- och övriga förmåner vid fullgörande av tjänstgöring utom den vanliga bostads- och verksamhetsorten under tid, då krigsavlöningsreglementet är tillämpligt, samt därvid beakta vad i detta betänkande anförts ävensom snarast möjligt förelägga riksdagen de förslag, vartill nämnda översyn kan föranleda.

Stockholm den 11 juni 1942.

På bevillningsutskottets vägnar.

A. J. BÄRG.

Tablå över traktamentsersättningar och däremot svarande gottgörelser

(I anledning av de likalydande

Beställning	I fredstid utgående traktamente vid resa och vid tjänsteförrättning i allmänhet			Under krigstjänstgöring utgående särskild ersättning vid tjänsteresa eller tjänsteförrättning utom krigsförläggningssorten				Under krigstjänstgöring utgående å krigsförläggningssorten lliga kvarteret			
								Då inkvartering och förplägnad icke tillhandahålles in natura			
	För dag	För natt	Tillhoppa	Terminslön	Inkv. ersättning	Förpl. ersättning	Tillhoppa	Terminslön	Inkv. ers. efter 15:e dygnet	Förpl. ersättning ¹	Tillhoppa
Menig	6:—	4:—	10:—	1:—	4:—	6:—	11:—	1:—	1:20	1:50	3:70
Vicekorpral .	6:—	4:—	10:—	1:10	4:—	6:—	11:10	1:10	1:20	1:50	3:80
Korpral	6:—	4:—	10:—	1:20	4:—	6:—	11:20	1:20	1:20	1:50	3:90
Furir	6:—	4:—	10:—	1:30	4:—	6:—	11:30	1:30	1:20	1:50	4:—
Sergeant	8:—	5:—	13:—	1:50	5:—	7:—	13:50	1:50	1:50	1:50	4:50
Fanjunkare .	8:—	5:—	13:—	2:—	5:—	7:—	14:—	2:—	1:50	1:50	5:—
Löjtnant	10:—	6:—	16:—	2:50	6:—	8:—	16:50	2:50	1:80	1:50	5:80
Kapten	10:—	6:—	16:—	3:—	6:—	8:—	17:—	3:—	1:80	1:50	6:30
Major	12:—	7:—	19:—	3:50	7:—	9:—	19:50	3:50	2:10	1:50	7:10
Överstelöjtnant	14:—	8:—	22:—	4:—	8:—	10:—	22:—	4:—	2:40	1:50	7:90
Överste	14:—	8:—	22:—	4:50	8:—	10:—	22:50	4:50	2:40	1:50	8:40

¹ Fr. o. m. den 1 februari 1942 höjd till 1:70 kr.² Av skattemyndigheterna i Stockholm uppskattade värden.

Bilaga 1.

i vissa fall för fast anställd personal vid försvarsväsendet.

motionerna I: 134 och II: 184).

ende särskilda förmåner vid tjänst- under sådana förhållanden att det van- ej kan bibehållas				I fredstid utgående reducerat trakta- mente vid tjänsteförrättning å en och samma ort fr. o. m. 16:e dygnet						I fredstid ut- gående trak- tamente vid övningsmar- scher m. m. (därvid utgår inkvartering och förpläg- nad in natura)
Då inkvartering och förplägnad tillhandahålles in natura				Till best.havare med eget hushåll			Till best.havare utan eget hushåll			
Termins- lön	Värdet av in- kvart. ²	Värdet av för- plägnad ²	Till- hopa	För dag	För natt	Till- hopa	För dag	För natt	Till- hopa	
1: —	0: 16	1: 50	2: 66	3: 50	2: —	5: 50	2: —	1: 40	3: 40	1: 40
1: 10	0: 16	1: 50	2: 76	3: 50	2: —	5: 50	2: —	1: 40	3: 40	1: 40
1: 20	0: 16	1: 50	2: 86	3: 50	2: —	5: 50	2: —	1: 40	3: 40	1: 40
1: 30	0: 16	1: 50	2: 96	3: 50	2: —	5: 50	2: —	1: 40	3: 40	1: 40
1: 50	0: 25	1: 50	3: 25	4: —	2: 50	6: 50	2: 70	1: 70	4: 40	1: 70
2: —	0: 25	1: 50	3: 75	4: —	2: 50	6: 50	2: 70	1: 70	4: 40	1: 70
2: 50	0: 25	1: 50	4: 25	5: —	3: —	8: —	3: 40	2: —	5: 40	2: —
3: —	0: 25	1: 50	4: 75	5: —	3: —	8: —	3: 40	2: —	5: 40	2: —
3: 50	0: 25	1: 50	5: 25	6: —	3: 50	9: 50	4: —	2: 40	6: 40	2: 40
4: —	0: 25	1: 50	5: 75	7: —	4: —	11: —	4: 70	2: 70	7: 40	2: 70
4: 50	0: 25	1: 50	6: 25	7: —	4: —	11: —	4: 70	2: 70	7: 40	2: 70